

## PŘEDMLUVA

Institucionálně různě zaštitěná editorská kolokvia, která se uskutečnila v posledních desetiletích, byla přednostně věnována způsobům přepisu středověkých a (či) novověkých textů. Široká škála otázek, které před editory staví zpřístupňování písemných pramenů, se ovšem ani zdaleka neomezuje na samotnou problematiku transkripčních zásad. Vedle úskalí filologické roviny práce s vydávanými dokumenty jsou editoři konfrontováni s mnoha dalšími obtížemi metodického a „technického“ rázu, bezprostředně souvisejícími s charakterem zpracovávaných pramenů. Takovéto problémy přímo volají po tom, aby o nich vydavatelé pramenů z období 14. až 18. století a další zainteresovaní badatelé průběžně diskutovali. Potřeba výměny relevantních zkušeností a názorů dala vzniknout ideji pořádání pracovních setkání, při nichž by byla postupně probírána všechna podstatná hlediska systematické ediční práce. V rámci zamýšlené série těchto jednání by měl být každý workshop věnován konkrétnímu úže vymezenému typu, respektive skupině pozdně středověkých a novověkých pramenů (tedy například listinám a příbuzným písemnostem, epistolografickým pramenům, úředním knihám, narativním textům, seriovým pramenům aj.).

První z těchto pracovních setkání, po organizační stránce zaštitěné Historickým ústavem Akademie věd České republiky, v. v. i., Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy v Praze a Filozofickou fakultou Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, se uskutečnilo ve dnech 4. a 5. listopadu 2021 ve velkém přednáškovém sále Historického ústavu a Ústavu teoretické a aplikované mechaniky AV ČR. Přednostně se zaměřilo na prameny listinného charakteru, nicméně přednesené referáty a diskusní příspěvky se zhusta dotýkaly i jiných kategorií diplomatického materiálu. Vedle obecnějších otázek, týkajících se samotného smyslu ediční práce a jejího metodologického ukotvení, byly představeny koncepční a praktické problémy spjaté s konkrétními vydavatelskými záměry. Po několika medievistických projektech, jejichž cílem je zpřístupnit různě vymezené soubory diplomatických a epistolografických pramenů, se dostaly ke slovu takové realizované či zamýšlené edice, které se zaměřují na prameny ke středověkým a (či) novověkým městským dějinám. Svěbytnou skupinu příspěvků pak reprezentovala vystoupení, v nichž byly tematizovány „netradiční“ editorské postupy, totiž práce se specifickými typy pramenů či zapojování nových technologií do vydavatelské práce.

Předložená publikace přináší reprezentativní část příspěvků z workshopu, které byly zpracovány do písemné podoby studií nebo článků diskusního charakteru. Cílem takto vzniklého souboru textů je nabídnout nové podněty k promýšlení nejrůznějších prak-

tických otázek zpřístupňování pozdně středověkých a raně novověkých pramenů, ale také přispět k samotnému oživení systematické ediční práce. Doufejme, že další impulsy přinesou chystaná navazující pracovní setkání. Při nich by měly být prismatem jiného než listinného materiálu diskutovány otázky týkající se tematického, chronologického nebo na základě jiných kritérií definovaného záběru edičních projektů zaměřených na dokumenty ze 14. až 18. století, neboť v tomto období se obecně dostává do popředí problém nárůstu množství dochovaných písemností – a tím nabývají na významu postupy směřující k selektivnímu zpřístupňování dokumentů. Nejenom u listin je s ohledem na postuláty kritické historiografie důležitým tématem (ne)využitelnost starších vydavatelských počinů, které již namnoze nevyhovují aktuálně kladeným nárokům na vědecké edice. U všech typů zpracovávaných písemností je zapotřebí zodpovědně promýšlet jak možnosti a limity jejich formální analýzy (nejenom paleografické), textové kritiky a přípravy příslušného edičního aparátu, tak metodiku zpracování rejstříků. Stále aktuální je pak rovněž uvažování o roli tištěných edic na jedné straně a digitálního zpřístupňování pramenů na straně druhé, případně o perspektivách propojení tradičních a nových technologií v konkrétních projektech. Zkrátka a dobře, hledání odpovědi na otázku, zda nastává soumrak „klasických“ edic, nebo zda lze naopak očekávat jejich kýženou renesanci, nemůže a nemá být touto publikací vyčerpáno.

*Tomáš Sterneck*